

**ZA TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE
BOMO OSMO- IN DEVETOŠOLCI V ŠOLSKEM LETU 2022/2023
BRALI PESNIŠKO ZBIRKO *ROMEO IN JULIJA IZ SOSEDNJE ULICE* VINKA
MÖDERNDORFERJA**

Zbirko bomo brali v povezavi s krovno temo letošnjega tekmovanja
RIME SRCA, RITMI SVETA.

Spoštovani mentorji Cankarjevega tekmovanja v 8. in 9. razredu!

RIME SRCA, RITMI SVETA – krovni naslov Cankarjevega tekmovanja v šolskem letu 2022/2023 nas vabi, da znova zagrizemo v jabolko literature, tokrat poezije, in z mladimi, tekmovalno naravnanimi bralci, odstiramo plasti pisanja, ki se prav gotovo izmed vseh literarnih zvrsti najgloblje, najintimneje zažre v naše misli, jih predre in se oplemeniteno z lastnim jazom vrne kot bumerang – včasih molče, včasih kriče, prav gotovo vsakemu na svoj način – skrivnostno (moja rima in moj ritem sveta je samo moj). In zato je moja pesem drugačna kot tvoja pesem in moje dožemanje iste najstniške ljubezenske zgodbe iz sosednje ulice drugačno kot tvoje. In najstniška ljubezen drugačna kot ljubezen moje učiteljice, mojega učitelja mentorja. Pa vendar se nekje vsak sam s svojo mislijo (to mora storiti – misliti), besedo sreča dotakne ... – in nastane nova pesem. Tako približno poteka (mora potekati) simbioza “priprav tekmovalnih vezi” za dosežke, ki jih podeljuje tekmovalna komisija. Da se ne pozabijo, jih vsako leto ob branju določene knjige ponavljamo za vas: *temeljni bralni koraki, kaj početi med posameznimi fazami branja, nekaj podatkov o avtorju, model, kako se lotiti pisanja, primer za pisanje razlagalnega spisa* ...

Že osnovni podatki dr. Saksida (iz Skupnih izhodišč 2022/2023) so/bodo ob dobro podprtem upoštevanju komunikacijskega modela branja literature v šoli za marsikoga dovolj, da bo odlično, bral/se pogovarjal/izpeljal priprave s svojimi tekmovalci bralci (znova ne pozabimo: tekmuje (nai) tisti, ki si želi več in zmore več ter tudi posledično več gara):

8. in 9. razred: Vinko Möderndorfer: *Romeo in Julija iz sosednje ulice*. Ljubezen je tematsko prešitje te izvrstne pesniške zbirke – prikazana je kot nerodna, obotavljajoča se zaljubljenost, ki jo spremljata poljubljanje in nerodnost, a hkrati tudi kot (minljivo) čustvo, s katerim se povezujejo tišina in negotovost, ljubosumje in sreča, živčnost in dotiki, prepir in sramežljivost. Kako deluje raba druge osebe ednine v uvodni pesmi (*Kaj te briga*), kdo je lirski subjekt v pesmi *Tako to gre* in kdo v pesmi *Zelo kompliciran fant*? Ali prepričljivost sporočila za mlade bralce soustvarja tudi premišljena raba slenga in poigravanje s tujkami? V veder prikaz odraščanja in želje po bližini se kot dopolnjujoči kontrast vključujejo pesmi s problemskimi temami – razposajenost med poukom prekine vest o smrti begunca (*Črni cvet*), sklepne pesmi o ljubezni govorijo v povezavi z minljivostjo. Kako pesniški svet dopolnjuje medbesedilnost? Kako sodobni bralec doživlja izrazit eksperiment s pesniško formo? V zbirki je likovna pesem napisana tako, da ni le likovna »razlaga« sicer razumljivega besedila, ampak s preoblikovanjem pesmi v podobo namenoma ustvarja sporočilno nerazvidno »uganko«, ki jo mora bralec sam razvozlati s postavljanjem mej med besedami; branje poezije je torej hkrati napor in ustvarjalnost – do

pesemskega sporočila se mora bralec, ki to želi, prebiti sam, samostojno prehoditi pot sestavljanja pomena, kompleksnost sporočila pa dograjujejo še odlične ilustracije Jureta Engelsbergerja, ki so praviloma nadgrajujoči likovni komentarji pesmi.

Temeljni napotki

Iz leta v leto ponavljamo/osvežujemo, da bodo z branjem za Cankarjevo tekmovanje tekmovalci dokazali višje razvite zmožnosti branja in pisanja ter zmožnost kritičnega branja književnosti.

Temeljni bralni koraki:

- podrobno branje leposlovnega besedila,
- povezovanje leposlovnega besedila in sobesedila z znanjem literarne teorije in zgodovine in
- ponovno podrobno branje književnega dela ter razmislek o prebranem – s kritičnim razmišljanjem in osebnim vrednotenjem oz. utemeljevanjem.

Didaktični pristopi in strategije dela v pripravi na tekmovanje naj bodo usmerjene tudi v merila za vrednotenje, in sicer:

- razumevanje,
- uporaba književnega znanja,
- prepričljivost osebne odziva,
- zgradba besedila in jezikovno pravilno.

Poleg tega ne pozabimo ravni tekmovanja in pričakovanj, ki jih imamo do učencev: Tokrat na vseh stopnjah tekmovanja beremo *eno knjigo*: zbirko sodobne mladinske poezije *Vinka Möderndorferja Romeo in Julija iz sosednje ulice*.

Na **šolski stopnji** tekmovanja od učencev pričakujemo ob branju knjige osebno doživljanje, razumevanje in povezovanje podatkov iz virov: Učenci bi lahko povzeli, primerjali motive pesmi, izpostavili sporočilnost posameznih pesmi ter prikazali svoj osebni pogled na prebrano poezijo, teme, o katerih se izpoveduje lirski subjekt, skratka razmišljali o literarnem problemu (podrobneje v nadaljevanju); osebnemu doživljanju bi dodali lahko tudi poglobljen stik bralca z besedilom (učencem npr. ponudimo pesem, pri čemer bi pričakovali v razlagalnem spisu interpretacijo in vrednotenje književnega besedila); podobne cilje bi zasledovali na **regijski** in na **državni stopnji** tekmovanja (z več prvinami, književnega znanja in opisovanja sloga/jezika/vključevanja medbesedilnosti) – lahko primerjalno z več pesmimi, dodanim neznanim, a tematsko sorodnim krajšim besedilom različnih literarnih oz. novinarskih zvrsti; pri tem bodo prebrano povezali z relevantnimi podatki iz virov/prebranih knjig/odlomkov.

(Več v *Skupnih izhodiščih dr. Saksida*.)

BESEDA O AVTORJU

Kdo je Vinko Möderndorfer? Od kod njegov nenavaden, težko izgovorljiv priimek?

Za tiste, ki neradi brskajo:

Je pisatelj, pesnik, esejist, dramatik in režiser. Diplomiral je iz režije na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Kot režiser je začel delati v Eksperimentalnem gledališču Glej v Ljubljani, kjer je bil nekaj časa tudi umetniški vodja. Nato je sodeloval z različnimi gledališči, deluje pa tudi kot radijski, televizijski in filmski režiser. Do danes je zrežiral več kot sto gledaliških in opernih predstav. Leta 2003 je prejel naziv docenta za gledališko režijo. Svojo literarno pot je začel v drugi polovici sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Najprej se je posvetil poeziji, nato pa nadaljeval na vseh področjih literarnega ustvarjanja – od proze do dramatike, esejistike, radijskih iger, filmskih scenarijev, otroške in mladinske literature. V knjižni obliki je objavil več kot šestdeset del s področja proze, poezije, dramatike in esejistike. V strokovnih člankih in esejih se ukvarja s področjem gledališke režije, dramaturgije in igre ter aktualnih družbenih dogajanj. Med deli, ki jih je ustvaril v zadnjih letih, je otrokom namenil pesniško zbirko *Pesmi in pesmičice*, mladostnikom romane *Kot v filmu*, *Kit na plaži* in *Jaz sem Andrej*, odraslim pa romane *Balzacov popek*, *Konec zgodbe* in *Druga preteklost*, zbirko novel *Navodila za srečo*, esejistično delo *Ljudomrznik na tržnici* ...

Tekmovali smo že z njegovo knjigo *Kit na plaži*, tokrat pa smo se odločili za pesniško zbirko *Romeo in Julija iz sosednje ulice*.

Na spodnjih povezavah se skriva cela vrsta zanimivih podatkov iz njegovega življenja in bogatega ter raznolikega ustvarjanja. Preberite, oglejte si in poslušajte prispevke ter si tako narišite svoj portret tega zares plodovitega ustvarjalca. To najbrž ne bo vaš prvi zmenek z njim, saj sta se najverjetneje že srečala. Ugotovili boste, da se mu dogaja milijon na uro. *Kaj se bo iz vsega tega razvilo? To ne bo niti tragedija niti komedija – bo pa najbrž še zelo zanimivo.* Tako je zapisal avtor v zadnji kitici pesmi z naslovom *Romeo in Julija iz sosednje ulice*. Najbrž ima prav. *Čeprav življenje bo naprej odšlo, ne bo mogoče reči, da nečesa ni bilo.* Verza iz pesmi *Romeo in Julija iz sosednje ulice* čez tisoč let si lahko izposodimo tudi za to, da trdimo skupaj z njim, da je *življenje stekano iz minulih sanj*, in je prav, da poznamo avtorjevo preteklost, da bolje razumemo njegovo sedanost v času in prostoru. Vinko Möderndorfer stanuje na križišču, kjer se stikajo gledališče, film, književnost, večkrat pa zaide tudi na sosednjo ulico kot glasen protestnik v boju za pravice kulture in umetnosti.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Vinko_Möderndorfer, <https://drustvo-dsp.si/pisatelji/vinko-moderndorfer/> ...

https://sigledal.org/geslo/Vinko_M%C3%B6derndorfer

<https://www.bukla.si/revija-bukla/pogovor-vinko-moderndorfer.html>

<https://koridor-ku.si/tag/vinko-moderndorfer/>

O pesniški zbirki lahko preberejo tudi:

<https://listanje.si/vinko-moderndorfer-romeo-in-julija-iz-sosednje-ulice/>

<https://www.goodreads.com/book/show/60038416-romeo-in-julija-iz-sosednje-ulice>

<https://maticpise.com/2022/05/20/romeo-in-julija-iz-sosednje-ulice/>

http://www.mojmalcek.si/uploads/file/550_sl_romeo_in_julija_iz_sosednje_ulice.pdf

Ljubljana, 21. 3. 2022 FOTO: Voranc Vogel/Delo

Videoposnetki:

<https://www.youtube.com/watch?v=mZylaLWR1H4>

<https://www.youtube.com/watch?v=1CTWk7pQXGA>

<https://drustvo-dsp.si/video-portreti-nominirank-in-nominirancev-za-desetnico-2021/>

Audioposnetki:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kulturni-fokus/174683073>

<https://prvi.rtv slo.si/podkast/razkosje-v-glavi/1339670/174806469> (radiofonski portret)

<https://365.rtv slo.si/arhiv/nedeljski-gost/151427344>

<https://365.rtv slo.si/arhiv/nasi-umetniki-pred-mikrofonom/174541155>

Tako to gre. Zdaj veste. Verz iz njegove pesmi Tako to gre vas spodbudno nagovarja, da sedaj veste, kako se zapiše in izgovori zapleten priimek našega avtorja. Drži?

Vstopamo v svet prebrane knjige – se pogovarjamo, beremo, razmišljamo, znova beremo, krešemo mnenja, pišemo – IDEJE, IZZIVE ... – PRED, MED IN PO BRANJU

Pred branjem književnega besedila lahko s pomočjo strokovne literature pripravijo kratek življenjepis avtorja. Pri tem si lahko pomagajo tudi s spletom. Shakespeare je v svoji tragediji Romeo in Julija zapisal: "O, Romeo! Romeo!" Najbrž je bilo to izhodišče Möderndorferju za pesniško zbirko Romeo in Julija iz sosednje ulice.

Pred branjem lahko z učenci uporabimo motivacijsko strategijo pogled v knjigo. Učenci imajo na voljo 10–15 minut, da poskusijo ugotoviti vsebino knjige. Pri tem si lahko ogledajo naslov, listajo po knjigi ter preberejo naključne pesmi. Po dogovorjenem času vsak učenec pove svoje mnenje.

Pred/med/po branju se prav tako lahko pogovarjamo o ključnih besedah letošnjega tekmovanja, to sta – pesem in ljubezen:

Poezija je rdeča nit letošnjega tekmovanja za Cankarjevo priznanje. Je nekaj veličastnega, ker je osrednja nit ljubezen, ki ni nujno, da je vedno nekaj tragičnega. Pesnik nam v svoji zbirki ponuja nešteto možnosti, ki so izjemno pomembne za bralca, ki sam raziskuje svoje življenje, zaljubljenost, in za odkrivanje sveta odraslih. Rime so tiste, ki jih slišimo od otroštva in v nas pustijo sledi. Ko se pojavijo prve ljubezni, so navadno nesrečne in takrat pišemo pesmi, slikamo, morda narišemo kakšen grafit ... Vse to nas spomni na naše pretekle ljubezni in poezija je izvir jezikovnega ustvarjanja, v bistvu »jezikovna in čustvena kombinatorika«.

Ljubezen izbira svojo pot in na tej poti se sreča s paleto barv, ki jih izražajo pesniška sredstva. Vse to bogati slovenski jezik in naše poznavanje literature.

Učenci lahko pred analizo pesmi preberejo Romeo in Julija (Charles in Mary Lamb: Pripovedke iz Shakespeara). Spoznali bodo besedilo ene največjih tragedij, kar jim bo pomagalo pri analizi nekaterih pesmi. Nikakor pa medbesedilni element (beri: naslanjanje, jasno

koketiranje na Shakespearja z motivom Romea in Julije (včasih zgolj ime, niti ne tragični element) ne sme in ne more biti ključen za razumevanje in vrednotenje Möderndorferjeve zbirke).

Vinko Möderndorfer je pesmi in eno tragedijo razvrstil v tri sklope: Včasih je preveč besed (zmeda ob prvi ljubezni, prvi zmenek, čudežnost poljubljanja), Romeo in Julija iz sosednje ulice (ljubezenske težave) in Imeti rad (mirna, lahkotna ljubezen).

Ob prebiranju, kot smo poudarili, mora biti prostor za lastno tekmovalčevo interpretacijo, pa vendar dodajamo nekaj vsebinskih premislekov, verzov, misli, "metaforičnih/frazeoloških" pesemskih elementov (morda bodo komu izziv, začetek premišljanja) o posameznih ciklih (lahko pa tudi ne):

Ljubezen govori sama zase; v ciklusu pesmi **Včasih je preveč besed** drugače kot v ostalih dveh. Ta vsebuje deset pesmi. V tem delu pesnik uporablja naslove, ki so (lahko) provokativni, saj v pesmi *Kaj te briga*, kar pomeni, da nimamo pravice posegati v stanje mladostniške zaljubljenosti. To je pesnik še posebej poudaril s ponavljanjem v zadnji kitici. Najlepše pa je poljubljanje, ker ozdravi vse rane in bolečino, ker to počneš z nekom, ki ga imaš rad. In ob tem ni treba izgubljati veliko besed, ker tudi molk veliko pove »Ker ljubezen najbolj žari, kadar molči.«. Ljubezen je lepa, ko nadaljevanje sledi na kakšnem zidu, in to v obliki grafita, ki ostane kot dokaz ljubezni. Najlepši pa so spomini na prvi zmenek, ko se pojavijo velika zmedenost, strah in velika pričakovanja. Še lepše pa je, ko se je kaj od pričakovanj izpolnilo; takrat se nam dogaja zelo veliko, ker se simpatije veliko menjujejo in naklonjenost se menjuje iz dneva v dan (*Milijon na uro se mi dogaja*). Roke so pa tiste, ki izdajo svoje želje po dotiku in objemu, ki kažejo na svojo nerodnost, ali letijo kot krila, a najlepši so objemi. Naše ljubezni se začnejo zelo drugače, ker si včasih gremo zelo na živce in smo si zelo zoprni, a se iz tega rodi velika ljubezen. Ko smo srečni, ker smo lahko takšni, kot smo in še zaljubljeni povrh. Takrat smo lahko to, kar dejansko smo in se zlijemo s svojo ljubeznijo (*Jaz sem ti in ti jaz*).

Drugi ciklus **Romeo in Julija iz sosednje ulice** obsega enajst pesmi. Prva pesem, ki jo beremo *Zelo kompliciran fant*, je nekaj posebnega in hkrati običajnega, ker govori o fantu, ki ima veliko težav, ker se ne znajde najbolje. Nadaljuje pa s pesmijo *Zares butasta pesm*, ki govori o knjigi in o plišastem medvedku, kaj dejansko prinesiti dekletu v dar. Nato postaneta pravi par, kot sta bila Romeo in Julija. Romeo sicer včasih teče in še malo blebeče in je pri svojem pouku ne posluša in ne sodeluje, je čisto zaljubljen zasanjan. Ko se zaljubljenca vračata iz šole in se imata lepo, ker hodita drug ob drugem, z roko v roki in v želji po poljubih. Pesnik nadaljuje s pretresljivo pesmijo *Črni cvet*, ki govori o življenju in smrti. Piše o uri likovnega pouka, kjer učitelj »totalni dinosaver« učencem pove žalostno zgodbo, ki govori o mladem sirijskem fantu, ki je umrl na slovenski meji, ker je bil podhlajen. In učenka je narisala črn cvet. (Vpliv Shakespeareove tragedije Romeo in Julija lahko prepoznamo prav v tej pesmi. Govori o ljubezni in hrepenenju, a če imamo med prebiranjem zbirke nasmeh ... je pri tej pesmi drugače. Nasmeh zgine z obraza. Pesmi ne smemo spregledati, o njej se moramo pogovarjati, saj se kaj takega ne bi smelo dogajati). Ko smo zaljubljeni, ne moremo spati, ker ves čas mislimo na ljubljeno osebo in včasih nas je strah, kaj nam bo prinesel novi dan (*Pred jutrom*). In vse to izveš v pesmi *Kaj vse*

je pesem in pesem je vsak trenutek našega življenja (*pesniški bog*). Nato sledi naslovna pesem, ki je zgodba osnovnošolskega para, ki se srečujeta na poti in na križišču. Glede na to, da so tekmovalci del generacije, ki obvlada tehnologijo, je pomembno, da razumemo sms sporočila. Posebej so zanimivi tudi prislovi (eruptivno, intenzivno, intervenozno). Mladi velikokrat lažje napišejo sms sporočilo, kot pa se pogovarjajo v živo. Pogosto lahko opazimo, da je problem tudi v pogledu, ker ne vzdržimo pogleda osebe, ki nam je všeč. Pomembno je, da se nam zgodi kaj lepega, tudi ljubezensko sadnega (»In bi namesto oči imel dve robidnici?«). Ko smo zaljubljeni, je naš svet drugačen in vidimo tudi druge, ki se imajo radi (*Tvoj svet*).

V tretjem ciklusu pesmi *Imeti rad* je 17 pesmi in kratko dramsko besedilo Romeo in Julija, s podnaslovom *Tragedija s hollywoodskim koncem*. Nekatere med njimi so likovne pesmi in tudi pesmi brez presledkov. Prva pesem *Pridem stoprocentno* je povezana s prihodom na srečanje, kamor se zaljubljenim zelo mudi, kar pesnik izraža z refrenom »Pridem, prihitim, pridrvim! Ničesar se ne bojim.« V naslednji pesmi pesnik piše o tem, kako se počutimo pred prvim zmenkom in da je najpomembnejše, da se srečaš s svojo simpatijo. Pesem *Teden* nam pokaže kronologijo najstniške ljubezni, ki traja od ponedeljka do nedelje, kjer se izmenjujeta fant in dekle v svojem razmišljanju o časovnici njune ljubezni. Naslednje besedilo *Romeo in Julija Tragedija s hollywoodskim koncem*, ki pa ni nobena tragedija, temveč je zgodba s srečnim koncem, kar mladim ustvarjalcem omogoča veliko možnosti pisanja in prosta krila pri ustvarjanju. (Učenci lahko spoznajo recimo žanrsko simbiozo. Pesem bi zlahka pretvorili v dramsko besedilo. Ni pa pesem tragična, zaljubljenca sta zgolj fizično oddaljena. Na koncu si srečno padeta v objem. Lahko pa učenci primerjajo Shakespearjevo tragedijo in našo tragedijo s hollywoodskim koncem. Zakaj je pesnik uporabil hollywoodski konec? Kaj je želel povedati? Je takšen tudi v originalni tragediji? In vse je povezano s pesmijo *Prva pesem*, ki je ena sama pesem, dokler traja in si jo zapomnimo za vedno. Vse to je povedano v *Imeti rad*, kar je najpomembnejše v življenju in takrat vemo, da nisi sam. Takrat tudi napišemo kakšno pesem, ki nam ostane za čase, ko odrastemo in najlepše je, da se nam ustavi čas. Da pa ni preveč dolgčas, pa imamo še vedno *Noge*, da se gibajo in »v Julijin balkon strmijo«. Ljubezni se odvijajo *Junija na češnji*, ki je barvno likovna pesem, v kateri so najpomembnejše češnje na drevesu. Vsak dan se začneja znova, posebej pa, ko se Julija in Romeo prebujata v julijsko jutro, kjer med njima teče dialog. *Včasih greš* je naslednja pesem, ki ima tudi posebno zgradbo in pomembno je, »da boš nekoč našel«. Mogoče tudi kakšnega prijatelja, ki je lahko tudi pes, o čemer pesnik piše v pesmi *Pasja pesem*. Romanov pes je prvoosebni lirski subjekt. Pomembno je, da je tale Floki zelo polulan kuža in vse to samo zaradi Julije. Zanimiva je pesem *Obzorje*, ki je ena sama dolga vrstica. Sledita ponovno dve likovni pesmi *Ladja* in *Pika*, pri čemer je pomembno, da bralka/bralec sam ugotovi, kako se delijo vrstice na besede. Na tej klopci se začnejo in končajo ljubezni. Sledi razhod na različne življenjske poti v pesmi *Nisva*. Tudi Romeo in Julija iz sosednje ulice čez tisoč let več nista, kar je izjemno. Najlepši pa je zadnji verz »saj je življenje stkano iz minulih sanj«. *Najlepše so minule ljubezni*, je zadnja pesem, ki nam pusti veliko sledi in se nam zgodi »Spet in svet.«.

Ob vseh pesmih ima mentor in mladi bralec nešteto ustvarjalnih možnosti pri pisanju kot odziv na prebrano. Ob pisanju pesmi se nam včasih odpirajo nova spoznanja in nove življenjske poti in morda se kdaj na tem križišču srečamo. In če povzamemo, v telegrafskem stilu, v jeziku literarnega izražanja – z lepljenko/skico, katere so tiste poti, ki naj nas vodijo (mentorje) ob pripravi na tekmovanje:

ljubezenaljubljenostnajstnikmoodernapoezijatelefonismskomu
niciranjezagapoljubpodivjanihormoniljubosumjerazočaranjer
adostsodobnostnaslovniceardečačrnarumenaromeojulijaromanja
ztihumorlikovnapesemigrailustracijapesniškasredstvavkritikavpra
šanje ...

Vsak mora dodati svoj košček
srca, da se zapolni praznina –
in nastane nova (vsaj hipna) moja
poetična iasnina –RIN(M)A...

KNJIŽEVNE ZVRSTI IN VRSTE

Učenci in učenke doživljajo, razčlenjujejo, vrednotijo in primerjajo pesemska, prozna in dramska besedila; poznajo in predstavijo razločevalne značilnosti književnih zvrsti/vrst, jih primerjajo in sintetizirajo.

1. Poezija

Učenci in učenke:

povezujejo ritem pesmi z besedilno stvarnostjo in s sporočilnostjo;

v pesmi prepoznavajo in poimenujejo podobnoglasje/onomatopoijo ter opazujejo njegov učinek;

prepoznavajo in ločujejo jamb, trohej in amfibrah;

v besedilu poiščejo rimo in opazujejo njen učinek; povezujejo jo s sporočilnostjo pesmi;

v 8. in 9. r. prepoznavajo in ločujejo zaporedno in oklepajočo rimo;

prepoznavajo aliteracijo in asonanco ter razliko med rimo in asonanco;

zaznavajo likovno podobo pesmi, tj. razlike med verzi (v dolžini) in posebnosti likovne podobe svobodnega verza; ugotavljajo povezanost likovne podobe s temo/sporočilnostjo pesmi;

ugotavljajo vlogo posebne rabe jezikovnih prvin v pesmi (doživljajska, pomenska, estetska raven):

zaznavajo učinek zaznamovane rabe jezikovnih prvin na bralca;

razumejo večpomenske besede/besedne zveze;

zaznavajo, razumejo in razložijo besede/besedne zveze s prenesenim pomenom ter jih poimenujejo s strokovnim izrazom (primera,

poosebitev/poosebljenje, okrasni pridevek, nagovor/ogovor);

zaznavajo estetski učinek pesniškega sredstva v besedilu;

zaznavajo zamenjavo besednega reda (inverzijo), razumejo njegovo vlogo v pesmi ter ga poimenujejo s strokovnim izrazom;

zaznavajo in opazujejo časovno in čustveno zaznamovane besede/besedne zveze v pesmi;

zaznavajo in opazujejo pretiravanje, stopnjevanje in refren/prijev ter jih poimenujejo s strokovnimi izrazi;

zaznavajo in opazujejo govorniško vprašanje, ob koncu vzgojno-izobraževalnega obdobja ga tudi poimenujejo s strokovnim izrazom;

razumejo razliko med lirsko in epsko pesmijo ter jo predstavijo ob obravnavani pesmi;

v 8. in 9. r. prepoznavajo ep, balado, romanco in sonet; ob izbranem primeru znajo predstaviti njihove razločevalne značilnosti; pri vrednotenju pesmi predstavijo tudi njene vrstne značilnosti.

(Vir: Digitalni UN.)

Knjigo lahko spoznajo tudi s pomočjo sobe pobega. Soba pobega ima poglavja, ki so zaklenjena. Učenec mora poiskati gesla, da odklene poglavje in vstopi v naslednje.

<https://1drv.ms/u/s!AI9180LAnnEwyTK8joNXBOQL-5S1>

Rešitev: geslo (Romeoinjulija, Sreča, ne, da, likovnih)

In ko je povedanega veliko (ali pa malo skozi modro molčanje) tekmovalci zapiše svoje razmišljanje:

NAPIŠIMO RAZLAGALNI SPIS (IN MU DAJMO NASLOV)

1. Napiši razlagalni spis **Zares butasto**. V spisu naj bo prikazano dožemanje najstniške zaljubljenosti, ljubezni – kaj se je tebi zdelo butasto ob prebiranju pesniške zbirke Romeo in Julija iz sosednje ulice. Je to tema, pogovor o njej, način ubeseditve teme, morda naslov tega spisa (ga lahko negiraš), tvoje reakcije ob določeni pesmi ali tvoji zaljubljenosti, perspektiva odraslih do najstniške zaljubljenosti ...?
2. Napiši razlagalni spis – kritiko zbirke Romeo in Julija iz sosednje ulice Poezija Vinka Möderndorferja – pot do mojega sveta. V zapisu izpostavi, kako te je prepričal pesnikov izpovedovalec (največkrat najstnik/kaj pa so izjeme), kako tema, o kateri piše (ljubezen), in kako pesnikov jezik (slog pisanja): navajaj ustrezne primere iz pesmi oz. drugih virov.
3. Prebral/-a si pesem Romeo in Julija iz sosednje ulice (str. 44., str. 45). Na podlagi prebrane pesmi in istoimenske pesniške zbirke napiši razlagalni spis in v njem razloži: kaj je tema pesmi, kdo pesem »govori« in kakšen odnos ima do povedanega, katere besede/besedne zveze se v pesmi največkrat ponovijo in zakaj ter katere so najbolj opazne značilnosti jezika v zbirki Romeo in Julija iz sosednje ulice. Utemelji, ali Möderndorfer prepričljivo prikazuje čustva sodobnega najstnika. Spisu daj tudi čim bolj izviren naslov.

In ko se zgodba pove, se v sosednji ulici začne nova štorija – novega Romea in Julije – *spet in spet*. Tako deluje poezija – je dar, predanost, izziv, je radovednost, življenje ... predvsem pa mora biti radost, tudi ob pripravah, ki nosijo naslov tekmovanje.

In the štorij vam iz srca želimo tudi članice tekmovalne komisije za 8. in 9. razred in vas prijazno vabimo na Seminar ob pripravah na Cankarjevo tekmovanje – več Katis.

N. B, K. I., R. M., N. R.